

SAMBAND

SAMBAND

is a quarterly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America. Subscription price including membership in Valdres Samband \$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota.

SAMBAND

NR. 2

JUNI

1927

Erindringer

A. A. VEBLEN

OMENDSKJØNT der fra tid til anden er skrevet kortfattede beretninger om valdrisstevnenes ophav og begyndelse, samt den paafølgende stiftelse af Valdris Samband, tør det være paa sin plads at komme med en kort paamindelse om en del af bevægelsens tidligere historie.

Valdrisstevnenes og Sambandets samt den senere vakte store bygdelagsbevægelses historie findes naturligvis først og fremst i den samtidige ukepresses beretninger, og disse utgjør kildestoffet for den hele saga. Men man tillater vist at jeg her nævner og minder om de vigtigste forsøk paa at fremstille dele av det store emne.

I *Valdris Helsing* nr. 2, mars 1904, stod et kort stykke, "Af Valdris Sambands Historie." Dette "første kapitel" er skrevet av dr. J. S. Johnson. Blandt mine egne forsøk paa at fremstille stevnenes og Sambandets historie er min "Valdris Book," 1920, det viktigste indlæg. Senere har jeg skrevet en kort skisse i Sundheims "Valdreser i Amerika," 1922. Denne beretning findes, med ubetydelige ændringer, i "Valdres 900 Aarskrift," 1923, (dog uten forfatterskaps angivelse). Emnet er ogsaa kortelig behandlet i mit stykke "De Norsk-Amerikanske Bygdelag" i dr. J. S. Johnsons bok "Minnesota," 1914, og i "17de Mai Festskrift," 1914. Senere i "De Norsk-Amerikanske Bygdelag" i *Skandinaverns* festnummer, 5te juni 1925, og efterpaa gjengit i *Skandinaverns Almanak og Kalender* 1926.

For en stor del blir det som her følger en gjentagelse av hvad man kan finde i de nævnte avhandlinger, men for en del ogsaa nogen tillæg.

Man vet ikke nu naar tanken om valdrisstevner først blev fremsat, eller ved hvem. Det kan ha været i samtale eller i privatbrev. Men det første aktstykket som foreligger er et brev under overskriften "Fraa Minniapøls" og undertegnet T. L., i St. Paul bladet *Nordvesten* for 2den februar 1899. Kjærnen av indholdet er det forslag: "Me valdrisa i Minniapøls o Sanctpaal bordø ha ai samænkomst'n qvæld før ai liti moro." Efter at ha anført en del uttalelser om det vakre Valdris og de gjilde folk der, samt at ha nævnt hvor heldige de utvandrede valdriser har været i dette land, appellerer brevskriveren til redaktionen, eller nogen av andre

mænd som han nævner, at sætte sig "iferespais'n" og "faa møte istand, ser du."

"Rimølevis," sier han, "vildø hji nokon ta sli bry o køstna at dai kaame fraa arø stello, um du no skraiv lite um dæ i bla'e." "Kvæmfølket maat ta mæ se lite mat i ai kørg, o karadn noko sjilinga te bittala før laanø paa huse me brukt." Der høyr ogsaa sørges for musik og sang, og for taler.

Dette er, saavidt man vet, det første offentliggjorte forslag eller henstilling for et stevne av valdriser eller overhodet av folk fra noget norsk bygdelag. Brevskriveren T. L. er Thomas Lajord. Han tilføier at mænd som har vundet "ai taa jento or Valdris" høyr ha ret til at være med; og har man ikke andet emne kan man samtale om hvorledes vi, som valdris-amerikanere, kan hjelpe til at blaase liv i enhetstanken "hænnæ Gyda paa Kvie"; og man kunde ogsaa "svallø um" hvorledes vi kan faa av de utdannede unge valdriser ind i universitetet og andre statsskoler.

Tre uker senere, 23de februar 1899, indeholder *Nordvesten* et brev der støtter Lajords forslag, men vil især at "møtet høyr ikke bli et for St. Paul og Minneapolis alene, men for hele Amerika"; og brevskriveren utvikler idéen videre derhen, at det maa holdes i det frie og helst paa den tid da Synoden eller Den forenede kirke har sit møte. Brevet er "Fra Otter Tail County" og er underskrevet "Otter Tail Valdris." Begge brevene findes gjengit i "The Valdris Book," side 282-5.

Hvem "Otter Tail Valdris" egentlig er har det ikke været mulig at opdage. Nogen har ment at det maaske er avdøde pastor Ole Juul; men det er blot gjetning. Der er dog omstændigheter som kan tyde paa at det er Juul. Han interesserte sig fra det første meget for stevnene og var en av de allerførste som skrev sig ind i Valdris Samband da det blev opprettet. Brevets stil ligner hans og det røber utstrakt kjendskap til valdrisene, som Juul vites at ha hat. Han bodde ikke i Otter Tail County, men i Brandon, ikke langt søndenfor; og han hadde vist en del av sine sognebarn i Otter Tail County, og kunde med rette regne sig for en av Otter Tail valdrisene. (Sammenlign *Bygdejærning*, s. 32, 1903, og *Amerika*, nr. 34, 1901).

Lajord vedblev at ivre for at faa et stevne. Han og andre skrev i bladene, og en komite kom istand med Lajord som formand. Han var leder eller formand for møtet da det blev holdt i Minnehaha Park, Minneapolis, søndagen 25de juni 1899.

Efter dette heldige stevne synes det at man betragtet det som avgjort at man burde fortsætte med slike møter; og Lajord var atter formand for en komite som forestod det andet valdrisestevne, 9de september 1900, ogsaa i Minnehaha Park. Man ser at han fungerte som styrer av møtet, idet beretningene sier at han "var her og der allesteds paa engang" og sørgtet for at der var talere. Møtets festtaler var dr. J. S. Johnson fra St. Paul. Beretningene nævner, at deltagerne ønsket "snart at faa anledning til at møtes igjen," helst til en banket senere paa høsten. Men der blev intet møte før næste høst, 1901.

Thomas Lajord tilkommer æren for at ha tat ledelsen og først offentlig foreslaaet at faa til et møte av valdriser. Han ivret og virket begeistret for istandbringelsen av stevnene i 1899 og 1900, med bistand av andre valdriser baade i tvillingbyene og utenfor; og han forblev en virksom kraft i bevægelsen indtil sin død i Washington, 1906.

Naar Lajord f. eks. i *Nordmandsforbundet* og andetsteds blir kaldt Valdris Sambands "stifter," saa tør det være mindre rigtig. Der blev intet forsøk paa at faa istand en varig organisation av valdriser før det tredje stevne, den 8de september 1901, og da var det dr. J. S. Johnson som fremsatte forslaget for dannelsen av en forening av valdrisene.

Dr. Johnson kom først til tvillingbyene om høsten 1899 og tok aktiv del i bevægelsen først i 1900. Han var det andet stevnes festtaler, dette aar; og det var væsentlig paa hans tilskyndelse at et møte av nogen for saken interesserte valdriser blev holdt i Lajords hjem vaaren 1901, da en komite blev sammensat for at forberede det tredje stevne. Dr. Johnson blev denne komites formand og forestod forberedelsene samt fungerte som stevnets leder.

Jeg blev kjendt med dr. Johnson i 1901, idet jeg traf ham for første gang i februar det aar i prof. Granruds hjem i Minneapolis. Sammen med doktoren var geologen F. W. Sardeson. Vi kom snart i samtale om valdrisestevnene, og det blev straks klart at dr. Johnson var en leder inden den gruppe av valdriser som interesserte sig for stevnene og deres held. I samtalen uttalte han sig omstændelig om hvad han tænkte sig burde være slike stevners træk og karakter. Han mente at i forbindelse med stevnene burde der holdes et "valdrisgjestedø" med særlig norske retter og med et program av taler, sang og musik, med det hele under ledelse av en kjømeister efter god skik i Valdris, samt at der burde være spillemænd og opvisning av springdans, osv. Spurt om han tænkte paa en permanent organisation, var han bestemt inde derfor og hadde tænkt sig en meget enkel indretning, med myndigheten lagt i et "executive board" bestaaende av blot nogen faa medlemmer. Før vi skiltes hadde jeg gaat ind paa at holde festtalen dersom man kunde ordne det saa at stevnet kom paa en tid da jeg kunde komme og bivaane det.

Dette var indledningen til mit kjendskap med dr. Johnson og vort vennskap og det hyggelige samarbeide vi drev i vore sambygdingers tjeneste i mange aar. Fordi jeg hadde været hindret fra at ta del i baade det første og det andet stevne, blev ogsaa dette begyndelsen til mit virke for valdrisenes dyrkelse av Gydas enhetstanke og derpaa for samme samhørighetsbevægelse hos de andre fylker fra fædrehjemmet.

Det er allerede berettet ovenfor at det tredje stevne blev avholdt i Como Park den 8de september 1901. I egenskap av formand for komiteen tok dr. Johnson personlig ledelsen i forberedelsene og forestod det hele program under møtet. Det blev en over al forventning heldig affære.

I en samtale med dr. Johnson aftenen før stevnet betrodde dr. Johnson mig at han hadde besluttet at foreslaa opprettelsen av en forening eller

selskap. I min "festtale" tok jeg derfor ikke spesielt til orde for dannelsen av nogen organisation, men sa litt om det gavnlige ved at ha et "samband" av valdrisene, især for at ha tilsyn med stevnene og for at drive den indsamling av historisk materiale som jeg mente burde bli en viktig oppgave for os.

Ved det formelle programs ende kom saa dr. Johnson med forslag om at faa istand en permanent forening for valdrisene, og fremholdt kortelig litt av fordelene ved at ha en saadan. Forsamlingen stemte begeistret og enstemmig for forslaget. En komite paa syv mand blev valgt, en for en, til at organisere foreningen, anta et passende navn, utarbeide en forfatning, samt at fungere som styre indtil det næste stevne.

Velkjendt som stevnenes ophavsmand blev Lajord naturlig nok den som forsamlingen først valgte til medlem av syvmandskomiteen. Ifølge almindelig skik ventet saa de øvrige komitemænd paa at bli av ham sammenkaldt for at ta fat paa sit hverv. Da man efterhaanden forespurte sig hos ham vægret han sig for at gjøre noget og undslog sig tilsidst for at kalde komiteen sammen. Det var da væsentlig paa dr. Johnsons initiativ at komiteen blev samlet i hans kontor i St. Paul aftenen den 16de mai 1902, altsaa først otte maaneder efter at komiteen hadde faat sit mandat av stevnet foregaende september.

Tilstede var Lajord, dr. Johnson, Harald Thorson, Haldor Boen, Gudmund Norsving, og A. A. Veblen. Syvende medlem, Helge Boe, kom ikke. Forslag blev fremsat og understøttet at kaare Lajord til ordstyrer og formand, men da han negtet eller frabad sig at fungere blev Veblen valgt til formand og dr. Johnson til sekretær. Man blev med engang enig om at anta navnet "Valdris Samband." Efter indgaaende forhandlinger blev møtet enig om hvilke bestemmelser burde bli indbefattet i Sambandets forfatning, og komiteens formand og sekretær blev paalagt at avskrive utkastet i valdrissproget samt at omsende det til de øvrige medlemmer for deres godkjendelse. Dette hverv utførte disse to dagen derefter, 17de mai 1902 altsaa.

De som var fortrolig med Lajords standpunkt visste at han helst vilde at stevnene skulde vedbli at samles frit, som i begyndelsen, uten nogen innsat myndighet eller formel organisation. Men det at han avholdt sig fra at ta nogen virksom del i komiteens arbeide hadde ganske vist sin væsentlige grund deri, at han den vaar var optat med at faa istand en "norgesfærd" hvis fører og leder han blev, og med hvilken han drog til Norge og besøkte sin hjembygd sommeren 1902.

Da konstitutionsutkastet var blit godkjendt av komiteens medlemmer blev det trykt og omsendt blandt valdrisene, og formanden og sekretæren gik ivei med at faa indtegnet medlemmer. Til Lajord, som imidlertid var avreist med sit følge av norgesbesøkende, blev en pakke eksemplarer av grundloven sendt, saa han kunde utdele dem blandt sambygdingene hjemme, der kunde ha interesse av at vite hvad vi foretok os her. Det blev en skuffelse baade for dem som kom til stevnet den høst og for ham selv, at La-

jord ikke naadde frem i betids til at frembære hilsener fra sambygdingene hjemme samt at berette om sin hyggelige og interessante reise.

Under dette møte, som var det fjerde i rækken av de nationale valdris-stevner og som fandt sted i Como Park 31te august 1902, blev Valdris Sambands organisation fullstændiggjort, idet den utarbeidede grundlov blev enstemmig godkjendt og styre med embedsmænd blev valgt. Dette bestod av følgende: A. A. Veblen, formand; Thomas Lajord, viceformand; dr. J. S. Johnson, sekretær-kasserer; pastor O. L. Kirkeberg og Chr. J. Heen.

Om aftenen samme dag var der henimot 200 gjester som tok del i det første "valdris-gjestebo." Det var i Mozart Hall i St. Paul, og det var forberedt under dr. Johnsons personlige ledelse og opsyn med bistand av en komite av mænd og kvinder, der trolig og villig samarbeidet med ham. Her gjennomførte han sin idé og plan med slikt held at denne tilstelning siden har staat som norm og mønster ikke blot for valdrisgjesteboene ned igjennem aarene helt til denne dag, men ogsaa for de andre bygdelags banketter. Og jeg sier trygt at det har altid vist sig mindre heldig naar og hvor man ved disse tilstelninger har ment at ville forbedre dem og øke hyggen med avvikelser fra typen slik som den skaptes der den 31te august 1902.

Man vet at enhver dugelig festlig tilstelning hjemme maatte ledes og regjeres av en kjømeister. Et valdrisgjestebo kunde derfor ikke tænkes mulig uten en slik funktionær, og i valget av sin kjømeister var Johnson særdeles heldig; ti professor John Dahle, som fylgte posten, viste sig at være en saa fuldkommen kunstner, at han skapte sig en særegen og selvskreven stilling han siden har fylgt som den av skjæbnen beskikkede kjømeister for valdrisgjesteboene.

Dette svall skulde være litt til minde om hine pionérdage i bygdelag-bevægelsens krønike. Fem og tyve aar er hengaat siden syvmandskomiteen gjorde sit grundlæggende arbeide. Men disse faa var blot repræsentanter for de hundreder av adspredte sambygdinge der bar i sine sind og pleide i sine hjerter "Gydas enhetstanke." Vi syv i komiteen blot tolket den almindelige samlingstanke og samhørighetsdrift som her fandt uttryk.

Det har vist sig at de andre herover vidt spredte fylkesfolk bar og pleide samme længsel og samlingstrang som vi. Det var vor lykke — og de andres ogsaa — at vi hadde mænd som Lajord, der stod frem og aapent sa hvad han og sambygdingene følte, og som Johnson, der med iver og mod og innsigt gjorde saa meget til at gi bevægelsen form og skikkelse.

Valdreser i det 15de Wisconsin regiment

WALDEMAR AGER

DET var i 1843 den første valdres, Guul Guttormsen Grøv, kom til Amerika. De var saaledes senere ute end mange av de andre "folkeslag" fra Norge; men da de først begyndte, saa kom de tæt.

Var valdresene ikke sterkt repræsenteret paa officersstaben i det 15de Wisconsin Regiment, saa var de desto bedre repræsenteret i rækkene. Kompani F, som var rekrutert hovedsakelig i og omkring Manitowoc, gik almindelig under navn av valdreskompaniet. Kaptein Charles Gustav-

Kapt. Carl Gustavson

Lt. Svend Samuelson

son var svensk og var kanskje regimentets bedste soldat. Han hadde været i tjenesten i Sverige og hadde deltatt som frivillig i den meksikanske krig. En dygtig fægter var han — der fandtes ingen bedre i regimentet. Hvorledes han hadde forvildet sig op i den tykkeste valdreskoloni i Amerika er ikke godt at vite; men det var vel fordi hans kone var valdres.

Secondløjtnant Svend Samuelson var fra Eaton, Manitowoc County, Wis., og var godt likt — rimeligvis fordi han var valdres. Naar premierløjtnanten Thor Simonson ikke var godt likt, saa var det vel fordi han ikke var valdres.

Av menige som stod i kompaniet kan nævnes Johannes Bergum fra Manitowoc, Helge Ellingboe (Vang) fra Michicott, Knut Erikson Skatteboe, Manitowoc; Tosten J. Gilbert, Manitowoc, (en bror av løjtnant N. Gilbert); Niels Halvorsen fra Rønnesbygden, Manitowoc; Ole Haldorsen (Røn), som blev tatt til fange ved Chickamauga og døde i Anderson-

ville. Han er opført paa æresrullene for tapperhet. Erick Knudsen Alfstadengen (Østre Slidre), Manitowoc. Han døde under krigen paa en damper paa Tennesseefloden og paa vei til hospitalet den 2den august 1862. Thrond Knudsen (Rogne eller Skatteboe?), Manitowoc; Tosten O. Oppen (Hedalen) døde i krigen. Knut Syverson Skaveldo døde ogsaa under krigen og ligger begravet paa Island nr. 10. Andrew Thompson var korporal og faldt ved New Hope Church; Knud Thorson (Torrison) var fra Nord Aurdal; Gulbrand Thronsen Dahleide døde under krigen. Ole Vigen blev saaret ved Chickamauga men utmønstret med kompaniet. Mads Wilhelmsen (eller Williamson) Qveide blev saaret ved Kenesaw Mountains og hadde i sine sidste aar tilhold paa soldaterhjemmet i Milwaukee. Ole W. Olson Wiste blev tatt til fange i slaget ved Chickamauga og ikke senere hørt fra. Anders Mikkelsen (Beito) hvervet sig i Manitowoc og gik i januar 1863 over til kavalleriet. Der var ogsaa en Helge N. Morstad fra Valdres som faldt i krigen og som kanskje stod i kompaniet under et andet navn. Ole Knudsen Kirkeberg, Manitowoc, var tambur og blev avskediget grundet sygdom i september 1862. Knut Thorson (Døvre) hvervet sig i Manitowoc, var sergeant og utmønstret med kompaniet; Knut Syverson (Døvre) døde paa Island nr. 10. Gulbrand Gilberts var fra Nord Aurdal og bodde efter krigen i Hitterdal, Minn. Ole Nelson (Odegaard) fra Vang i Valdres er rimeligvis den samme som er opgit som Ole Nelson fra Decorah og som ogsaa var valdres. Han blev udygtig til tjeneste i december 1862 og bodde efter krigen i Detroit, Minn. Gilbert Paulson (Vaarum) var korporal og døde under krigen i Danville, Va. Christen Tostensen Rogne døde under krigen i Louisville (15de november 1862). Ole Tostenson fra Manitowoc blev overført til V. R. C. Han var egentlig sjømand.

Løjtnant Gilbert nævnte ved et valdresstevne valdreser som hadde været med i kompaniet, men som det er umulig at finde, blandt disse Ole H. og Ole O. Oxhøvd. I Kompani F var der kun en Ole H. Olson samt en Ole Olson, hvis forbokstaver passer. Den første blev senere overført til 13de Wisconsin Regiment, den anden var korporal og fulgte kompaniet gjennem hele krigen. Ole S. Olson (Sørbo) blev haardt saaret ved Stone River og tilbragte resten av sin tjenestetid paa hospitaler i Nashville og Madison. Ole Rundberg og Ole S. Rundberg var begge fra Manitowoc og begge døde under krigen. Ole B. Olson (Brækken) hvervet sig i Manitowoc og er opført paa æresrullene og brevet secondløjtnant for tapperhet utvist ved Island No. 10. Ole Christensen (Dahleide) hvervet sig i Manitowoc, blev haardt saaret i høire arm ved Stone River og let saaret en gang senere; han utmønstret med kompaniet. Knud Erikson (Rogne), Manitowoc, blev avskediget grundet sygdom. Ole B. Johnson (Bolstad), sergeant, blev tatt til fange ved Stone River og ut-

Korp. Erik Knudsen
(Alfstadengen)

vekslet men igjen tat til fange ved Chickamauga og døde som krigsfange i Andersonville. Han var brevet secondløytnant for tapperhet. Thrond Nilsen (Sagahaugen), Manitowoc, blev kjendt udygtig til tjeneste i august 1862. Knud Olson fra Decorah blev krigsfange ved Chickamauga. Der var sikkerlig mange flere valdreser i Ko. F; men det er vanskelig at faa rede paa dem, hvor f. eks. gaardsnavn er ombyttet med farsnavn, og desuten er navnene saa let forklusset og feilskrevet i optegnelsene og rullene. Der var ti eller tolv med navnet Olson, og de er ikke gode at faa greie paa. Hertil kommer at man først i det sidste snes aar har hat nogen større interesse for bygdene, saa det blev nævnt hvor en mand var fra i Norge, naar det blev skrevet om regimentet.

Ko. F fulgte regimentet hele tiden og kjæmpet i alle de slag som det tok del i og mistet mange folk. Disse har man jo svært liten rede paa og hvor de var fra, idet kun navn og hjemsted her i landet opgives. Ikke mindre end 72 mand hvervet sig i settlementet ved Manitowoc. Det er at formode at langt de fleste gik med i Gustavson kompagni. Dertil kommer da de mange forflytninger.

I Ko. A, som blev rekrutert fra Chicago, findes

Løytnant Nils J. Gilbert

Han blev først indmønstrert i Ko. F. som sergeant, men blev saa overført til Ko. A og avancerte til premierløytnant.

Løytnant Nils J. Gilbert var en av de bedst kjendte officerer i regimentet. Hans egentlige navn var Nils Iversen Vaarum og han var fra Østre Slidre. Han blev tre ganger saaret. Efter slaget ved Stone River blev han bevisstløs og tilsynelatende død lagt ind i en laave, hvor han kom til sig selv ved at nogen traadde paa ham som gik med lygt og lette efter nogen i dyngene. Han var paa æresrullene for sammen med et par andre at ha listet sig indenfor fiendens linjer for at hente en saaret kamerat som var blit tilbake.

Løytnant Gilbert var sekretær ved regimentets re-unions og var ogsaa tilstede ved flere av Valdreslagets stevner. Han var meget norsksindet, og protokollen fra regimentets re-unions blev hele tiden ført paa norsk. Han bodde efter krigen i Elewa, Wis., og døde for tre-fire aar siden.

I Ko. B, som blev rekrutert fra Beloit og omegn, finder vi flere valdreser. Korporal Torgrim Mikkelson, som faldt ved Stone River, og Ole Mikkelson, som ogsaa døde under krigen var vistnok brødre. De var fra Hedalen. Ole døde paa hospitalet i Corinth, Miss. Der var tre i kompagniet ved navn Ole Anderson, og en av dem var valdres. Han bodde efter krigen i Dows, Ia. C. Erikson var fra Hedalen og blev tat til fange ved Chickamauga og døde som krigsfange i Andersonville (grav nr. 6160). John Gilbertson blev haardt saaret ved New Hope Church og senere av-

Løytn. N. J. Gilbert

skediget grundet skade i venstre ben. John Johnson (fra Houston Co., Minn.) blev haardt saaret ved Chickamauga og døde av sine saar. Han var fra Hedalen. Sergeant O. Nordby bodde efter krigen i Iowa. Der var en Christian Olson fra Aurdal. Tideman Olson blev udygtig til tjeneste grundet saar. Ellend (Ellef) Olson (Brager) fra Hedalen utmønstrert med kompagniet. Knud Olson Brager blev senere overført til Ko. C. Ole M. Olson (Brager) blev tat til fange ved Knoxville og døde som krigsfange i Andersonville. Han ligger i grav nr. 3162. Der skulde ogsaa være en Peter Haraldson Brager, som det er umulig at opspore. Disse Bragerkarene var fra Hedalen og hadde sit hjem ved Black Earth. De tre førstnævnte var rimeligvis brødre. Kun en av dem er opført med gaardsnavnet. Torgrim og Ole Mikkelson Muggedalen var brødre. Tor-

Peter Johnson
(Ellestad)

Løytn. Ivar A. Brandt

Korp. Halvor A. Lee

grim faldt i krigen. Det er vel de samme som er nævnt som Mikkelson i Ko. F og som er blit forflyttet.

Ko. C. blev rekrutert i og omkring Waterford og i det gamle Muskego-settlement. Knut O. Brager var indmønstrert her. Han blev senere overflyttet til Ko. B. Der var en Peter Johnson Ellestad i kompagniet. Han var fra Rochester, var tat til fange et par ganger; men slap unna og utmønstrert med kompagniet. Ellestad er et kjendt valdresnavn, men om Ellestad var valdres, det vet jeg ikke.

I Ko. D stod secondløytnant Ivar A. Brandt. Han blev indmønstrert som korporal og avancerte først til sergeant. Blev haardt saaret i slaget ved Stone River. Brandt var noget av en huggav men en meget dygtig officer og soldat. Han var ugift og døde i høi alder i 1926 i Decorah. Guttorm Halvorson blev syk og udygtig til tjeneste, mens regimentet laa paa Island nr. 10. Peder Johnson fra Hedalen døde paa hospitalet i Corinth, Miss., under krigen. Halvor A. Lee og hans bror Ole A. Lee hvervet sig samtidig. Ole faldt ved Stone River bare 17 aar gammel. Halvor er en av de faa veteraner av det 15de som endnu var i live vaaren 1927, da dette skrives. Han bor i Minneapolis. Halvor Olsen Lurendahl (eller Leuvendahl) fra Buffalo Co., Wis., blev avskediget 14de januar 1862.

Arne Anderson Eldebakken var muligens valdres. Han utmønstret med kompaniet.

Ko. E blev rekrutert i og omkring La Crosse. Av valdreser som indmønstret i dette kompani kan nævnes flere. Halvor Brenden fra Hedalen fulgte regimentet hele tiden og deltok i alle regimentets slag og træfninger ifølge sit eget utsagn. James Julson var meget sykkelig men fulgte regimentet til krigen var over. Han bodde etter krigen i Flandreau, S. Dak. Henry Knudson fra Klevjord, Nord Aurdal, fortjener særlig omtale. Han gikk over til kavalleriet (4. U. S. Cav.) og tjente som livvakt for general Rosecrans og var ordonans for general Otis. Deltok i slaget ved Stone River og blev en tid etter skutt gjennom brystet, saa han blev udygtig til videre tjeneste. Kula gikk tvers igjennem den høire lunge og ut gjennom ryggen. Bosatte sig siden i Goodhue Co., Minn., hvor han drev forretning, blev siden undersheriff og sheriff, siden countykasserer

Henry Knudson

Christian Ruste

Korp. Iver O. Myhre

og judge of probate, desuten var han chairman of board of supervisors, fredsdommer og postmester, clerk of court og municipaldommer — kort sagt en av de mest aktive valdreser i verden. Thore Knudson fra Barre var kompaniets tambur. Han utmønstret med kompaniet og lever vist endnu i La Crosse. Christian A. Ruste var vistnok fra Sør Aurdal. Han døde av sykdom paa Island No. 10 kun 17 aar gammel. Han hadde to brødre i krigen. De gikk under navnet Arnesen. Den ene stod i 16de og den anden i 29de Wisconsin Regiment. Faren hette Ellend Arnesen Ruste. Ole E. Dahl fra Springdale døde ogsaa paa Island nr. 10. Korp. Edvin Julson døde i Chattanooga under krigen 2den januar 1864.

Ko. G blev rekrutert fra de store settlementer paa Rock Prairie. Ikke mange valdreser var med i dette kompani. Korp. Iver Olsen Myhre var den bedst kjendte. Hele regimentet syntes at vite at han var valdres. Han blev haardt saaret ved New Hope Church. Bodde etter krigen ved Graettinger, Ia. Anders Tvedt var en anden valdres. Han blev saaret under krigen og døde for et snes aar siden i Eau Claire county. Det er mulig at George Olson fra St. Croix Co., som faldt ved Resaca, var valdres, for det var en valdres med av det navn. Der var fem valdreser med navnet Tvedt i arméen. Gilbert Tosten (Sagahaugen?) fra Clinton døde

Lars O. Dokken,
f. 1838, d. Nashville
1. apr. '63K. O. Dokken,
f. 1843, d. Memphis
7de mai '62

paa Island nr. 10 den 20de oktober 1862. (Muligens forvekslet med Gudbrand Thronsen i Ko. F.)

Ko. H var det saakaldte vosseskompani og var rekrutert i Madison og omegn. Lars Olson Dokken og hans bror Knut var begge fra Valdres og hvervet sig i Perry, hvor der var flere fra samme bygd. Lars blev haardt saaret i slaget ved Stone River og døde av sine saar paa hospitalet i Nashville, Tenn. Hans

bror Knut døde paa Island nr. 10 og ligger begravet ved Memphis, Tenn. Christen Ellingsen, en valdres i dette kompani, hadde sit hjem ved Decorah. Han blev senere forflyttet til 24de Wisconsin Regiment. Ole Halderson (Røn) var fra Manitowoc og døde som krigsfange i Andersonville. Ole Iverson var fra Vestre Slidre og blev senere forflyttet til V. R. C. Han deltok ogsaa i indianerkrigen og bodde etter krigen ved Lake Preston, S. Dak.

Ko. I blev rekrutert mest i og omkring Scandinavia, og August Gasman var kaptein. Han var fra Porsgrund. Tollef Olsen — der var en valdres av det navn med; men om dette er den rette, vet vi ikke. Han var sykkelig og blev hjemsendt etter et halvt aars tjeneste. Gullick O. Tilden var en valdres fra Minnesota. Han var syk og blev udygtig til krigstjeneste. Bodde etter krigen i Adams, Minn. De tre Myhrebrødre, som stod i kompaniet og som løytnant Gilbert opgav at være valdreser, de var gudbrandsdøler.

Ko. K hadde mange fra nordre Iowa og søndre Minnesota. Det var regimentets "skrapekake" for at naa fuldt antal og det sidste kompani som blev indmønstret. Hadelændingen Mons Grinager var dets kaptein. Av valdreser i dette kompani kan nævnes Jens F. Enger fra Sør Aurdal. Han blev tatt til fange i slaget ved Chickamauga og døde som krigsfange i Andersonville (grav nr. 2419). Ole Thompson Rogen var fra Vang i Valdres og var korporal og utmønstret med kompaniet. Han bodde etter krigen ved Twin Valley, Minn.

Denne fortegnelse gjør ikke fordring paa at være aldeles korrekt; men den er saa korrekt som det er mulig under forholdene at faa den. Regimentets ruller blev ofte slurvet ført og navn forvansket. Dertil den utbredte uvane at de forkastet gaardsnavnene og optok de almindelige navn som ender paa "sen." Det er ikke bare en vittighet naar man fortæller om en mand fra den tid, som skulde opgi sit navn og gjorde det paa den maate:

"Je hetter Ole Thoreson; men je skriver mig for

Korp. Ole Thompson
(Rogen)

Oliver Thompson; men ialmindelighet gaar je unner navne Ola Braattom som er garsnavne, eller Skrædder-Ola, ettersom je er skrædderlært, eller Ola-te-ho-Marthe, som er kjæringa mi.”

Løytnant Gilbert opgav navn paa flere i regimentet som det ikke er lykkedes mig at placere, men som var valdreser. Ole Boe, Ole T. Kvie, Nils Skern. Ole Christensen Vestrum (ogsaa kjendt som Ole C. Paulson) er heller ikke at finde paa listene. Der var ogsaa en valdres med som het Erick Nelson Fylken. I Ko. K. var det en Erick Nelson. Ulvestad og gir Manitowoc Co. som hans hjemstavn og Buslett Green Co. Begge er enige om at han døde under krigen.

Regimentets historie er saa ærefuld for os norsk-amerikanere, at det virkelig skulde være noget av en opgave for ethvert bygdelag at forsøke saavidt mulig at faa navnene paa dem som var med. Ovenstaaende kan tjene som en begyndelse, og hvis alle som sitter inde med oplysninger om valdreser i det 15de Wis. eller som kan rette paa urigtige oplysninger i det ovenfor anførte burde gjøre dette og faa listen saa komplet og korrekt som mulig.

Monument reist paa slagmarken ved Chickamauga, hvor oberst Heg faldt

Mrs. Manley L. Fosseen

I DEN lange liste over stillinger som Mrs. Manley L. Fosseen har beklædd og arbeidet som hun har utført er der flere punkter som viser at paa den og den tid og i den henseende hadde hun naadd længere frem end nogen anden amerikansk kvinde — ikke bare av norsk æt men i det hele tat.

Mrs. Fosseen har sine bestemte idealer, og disse ligger væsentlig i social-politisk retning. For saa vidt skiller hun sig fra det store flertal av ledende norsk-amerikanske kvinder, som i regelen arbeider i religiøse forbindelser. Paa samme tid som dette fremhæves bør det likeledes fremhæves at hendes arbeide bæres av interesse for selve saken.

Mrs. Fosseen er et ekte minnesotabarn, idet hun blev født i Otter Tail county, like i hjertet paa Minnesota. Hendes pikenavn var Carrie Secelia Jorgens. Hun er en datter av Ole Jorgens, en av Otter Tail countys fædre, og altsaa en søster av høiskolebestyrer Joseph Jorgens. Hun fortæller at hendes far gik blandt indianerne under navn av "manden med alle bøker." Han var en mand som strævet haardt i tankens og de vaakne drømmes land. Hans barn har arvet hans hvileløse aandskraft, men de vender sig mere bestemt mot praktiske maal.

Sin skolegang fik Mrs. Fosseen i almueskolen i Mower county, Minn., ved South High i Minneapolis, Winona lærerseminar og Minnesotas statsuniversitet. Hendes bror vet at forklare at "Carrie" vænnet sig til at søke efter kjernepunktet i enhver sak som foreligger derved at hun paa skolen engang fik i oppdrag at finde frem og nedtegne hovedpunktene i et av Herbert Spencers verker. For saa vidt har hun altsaa hat en flink læreremester.

I nittiaarene var hun lærerinde ved byens skoler i Minneapolis. I 1897 blev hun gift med Manley L. Fosseen, som jevnt og sikkert har arbeidet sig frem, indtil han nu trygt kan regnes blandt statens ledende og mest agtede mænd. I 12 aar tjente han i statens legislatur, hvor han var med at drive igjennem mange gavnlige love. Endelig naadde han frem til et dommersæte i Minneapolis. "Endelig" — bit dig fast i det. Amerikanerne er forlængst blit fortrolige med at ha lovgivere og eksekutive embedsmænd av norsk æt. Disse er nemlig i regelen trygge som selveste grundfjeldet — ellers hadde det aldrig hendt at vi fik fem norske statsguvernører paa samme tid. Men hittil har det amerikanske pengearistokrati nært en viss baughet for at disse nordmænd har en utilbørlig tilbøielighet til at lægge vekt paa mænd og kvinder i motsætning til *dalere* og *center*. Litt om senn faar vi dog ogsaa norske dommere, og her har den norske samvittighetsfuldhet en overmaate lovende mark liggende foran sig.

Mrs. Fosseen har to sønner. Den ene læser jus, den anden gaar paa universitetet.

Det er nu næsten 30 aar siden Mrs. Fosseen begyndte at ivre for of-

fentlige reformer, og siden har hun tat mere eller mindre del i alle større sociale og politiske fremskridtsforsøk som er gjort i Minneapolis. Bare at ramse op de bevægelser hun har tat del i blir en hel lekse. Navnet paa de forskjellige organisationer antyder oftest hvad deres formaal er. Hun er for det første medlem av Woman's Club, Woman's Cooperative Alliance, Thursday Musicale, Civic Music League, Woman's Christian Temperance Union, Republican Woman's Club, Woman's Welfare League, Lyngblomsten gamlehjem (præsident 1906), Dome Club (præsident i 25 aar, bestaar av legislaturmedlemmers hustruer), Fairview hospital og tuberkuloseforening (præsident 1909).

Desuten var hun en av 13 ledere for forsvarsraadet under verdenskrigen, præsident for en forening for en fornuftig feiring av 4de juli, et av de første medlemmer paa "tag day" komiteen og præsident for lovgivningsdepartementet i femte kongressdistrikts kvindeklubber.

Mrs. Fosseen er republikaner, og der taaler hun ingen slingring. Der synes næsten ikke at være tal paa de politiske hverv hun har utført. Her skal nævnes bare nogen faa — nok til at vise hvor høit hun staar i sit parti: Præsident for kvindenes statsorganisation; delegat til nationalkonventet i Chicago i 1920; medlem av den nationale eksekutivkomite i 1920; nationalmedlem for Minnesota i 1924.

Mrs. Fosseen var den første kvinde som blev valgt til delegate-at-large til og som hadde taleret ved en republikansk nationalkonvention; den første kvinde som fremsatte mundtlig forslag ved en amerikansk nationalkonvention; og den første kvindelige delegat som av en præsidentkandidat blev bedt om at tale for ham før konventionen.

Mrs. Fosseen var medlem av kvindenes eksekutivkomite for den norsk-amerikanske hundreaarsfest i 1925 og præsiderede ved det internationale stevne hvor repræsentanter fra de skandinaviske land optraadde. Hun var ogsaa en av talerne under Valdres Sambands stevne som avholdtes under hundreaarsfesten.

At Mrs. Fosseen er høit anset som taler viste sig av de mange lovtaler som kom frem i aviser i andre dele av landet da hun optraadde som tolk for sit parti i nationalpolitiken. Præsident Harding satte stor pris paa hende, og det samme gjør præsident Coolidge.

En husmor som tar op saa meget tid i det offentlige liv forsømmer vel sine hjemlige pligter? Som svar tar vi hendes egne ord: "Jeg har kontor hjemme, saa jeg har tilsyn med hjemmets pligter og tar tilbørlig vare paa min familie. Politiken griper ikke ind i en kvindes hjemlige liv, den bare gjør hjemmet større."

Mrs. Manley L. Fosseen

Ein foregangsmand i vort økonomiske liv Gulbrand J. Lomen

“**R**EINSDYRKONGEN” tek folk te aa kalla han, og som stiftar av eit selskap der eiger ca. 80.000 dyr, paalag femtedelen av al den rein som finst i Alaska, kan han nok førtene navnet.

Gulbrand Jørgensen Lomen saag dagsljøset paa ein farm ikkje langt fraa Decorah, Iowa, i 1854. Faren, Jørgen, kom fraa Lome i Vestre Slidre, og mor hans, Elisabeth, var syster til den kjende prest Nils Brandt. Lomen gekk fyrst til Decorah College og etterpaa til Iowa statsuniversitet, der han i 1875 tok juridisk kandidateksamen. Slog seg so ner som sakfører i Caledonia, Minn., og seinare i St. Paul (1885—1900). Der vart han snart invald som medlem av Minnesota lovgivande førsamling og deltok med ære i førhandlingarne.

Men han hadde, som han sjøl skriv i eit gildt opsæt i “Familiens Magasin” før desember 1926, tidlig kjendt trang til aa bli banebrytar, slik som far hans. Det rolige liv han levde “forekom nu og da saa knugende, tærende trangt.” Eventyret om Esben Askelad murra i blodet. Han hadde fleire aar før treft Rev. Sheldon Jackson og paa amnan vis faat god greie paa eit og annat borti Alaska, og aar 1900 vart murringa før sterk, so han resolut braut bruerne og drog til Nome, saman med Carl, son sin. Resten av familja turvte kji vente svært lengji paa bød om aa koma etter. Før faren saag snøgt at her var levelige vilkaar for den mand, som var villig til aa ta hart i.

Det tok kje so lang tid, før Lomen vart utnævnt til norsk vice-konsul; seinare vart han “U. S. Attorney” for Alaska og endeleg før nokre aar sidan føderal distriktsdomar.

Men best og vidast kjendt er han som stiftar og største aktiehavar i “Lomen Reindeer and Trading Corporation,” der vist no er det største i verdi. Begynsla gjordest i 1914 daa lappen Alfred Nillima falbaud ein flok paa 1200 rein, som Lomen og sønene hans saman med den kjendte guldgravar Jafet Lindeberg og dr. I. H. Mustad hadde føresyn nok til aa kjøpa. Dei ha seinare jevnt og sikkert auka flokken, og fort veks den av seg sjøl (ca. 33 procent om aaret), so den om kort tid ventast aa naa 100 tusand førdelt paa ti svære bølingar i Kotzebue, Teller, Nuniak Island og andre plasser.

“Den mann som faar two straa til aa veksa, der det før var berre eit er større end den som skriv ei middels bok,” skreiv Arne Garborg. Som ein av dei, der ha pusla med skrivning, istan før paa praktisk vis aa prøve auke det som følk skal livnæra seg med, har eg den sama respekt før dei produktive klasser, det vara seg farmarar, fabrikantar, eller “live stock” producentar. Og vor gilde sambygding G. Lomen har her brøyt vegen før ei heilt ny næring, som ein har ret til vente seg store ting av i framtidi.

Som saki no staar, er det snart det minste aa passe reinsdyrflokkane og faa dei til aa auka seg. Vanskeligare blir det med fragten paa so lange hald, førtutan organisasjon av paalitelige og energiske salgsagenter her og utanlands, og trongen til helsig kjøtmat vert stendigt større og større.

Fleire store jernbanar som Northern Pacific, Great Northern, Chicago, Milwaukee og St. Paul servera reinsdyrkjøtt, og det sama gjeldt før fleire store hotel som “Radisson” i Minneapolis, “St. Paul” i hyn av sama navn,

“Ritz-Carlton,” “Biltmore,” “Mc Alpin” og “Roosevelt” i New York. John M. Ornes i Minneapolis er “General Sales Agent.”

Den slanke, spenstige vakre reinen, lett og leug som han er, ein personifikasjon av den norske springdansen, ha vori ei kjelde aa ause av før mangein diktar. Eg minner om Henrik Ibsens maalande linjor:

*Over vidden flyver reinen,
efter den i vind og væte!
Bedre det end rydde stenen
bort fra fattig jord hernelde.*

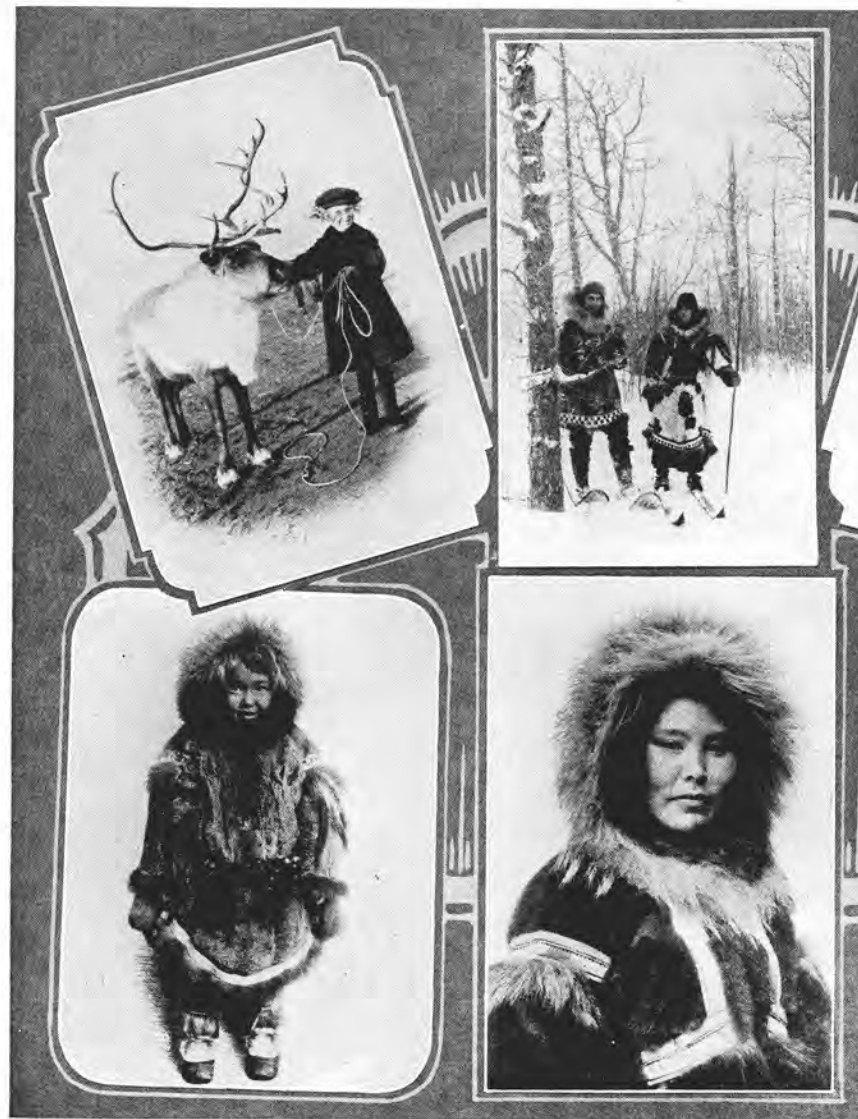
Den kjende prest T. DeWitt Talmage talar einstad om “dette prægtige dyr, en komplet rytme av muskler, farve, holdning og bevægelse, enten det hviler sig i græsset under en skygge, eller skyter frem, et levende lyn gjennom skogen, eller snur sig til kamp mot hundene, eller reiser sig til sidste fald under jægerens kule.” (Citeret av Lomen i den sidste artikkelen hans i “Familiens Magasin.”)

Men sin største diktar har reinen fønne i ein egta valdres, Mikkjel Fønhus fraa Sør Aurdal. Boki hans om Sylvbukken paa Jotunfjell er eit framifraa gildt epos, som eg skulde ynskji kvar norsk amerikanar vilde kjøpe og lesa. Det er eit digt i prosa, som varmar hugen, og sender tankin logande tilbakers til gamle Norge og dei kvite flyarne i syningom.

Gulbrand Lomen er endno sovit eg har høirt ved god helse og i full aktivitet. Han er ein av dei ca. femti norsk-amerikanera som er blit hedra med St. Olavs Orden, og det med full ret. Han har tatt eit gøtt skippartak iblant oss.

—JUUL DIESERUD.

Washington, D. C., april 1927.

Rose Mary Lomen
“Me Voila”

Miss Dagny Brevig og Carl Lomen
Eskimokvinde

Pastor R. O. Brandt

BUDSKAPET om pastor R. O. Brandts pludselige bortgang vakte vemod i vide kredser, hvor han var en kjendt og skattet skikkelse. Det var under et menighetsmøde i Macfarland menighet, Macfarland, Wis., at han den 23de mars rammedes av slag og uten at gjenvinde bevisstheden døde omtrent halvanden time senere.

Realf Ottosen Brandt var født i pionergaarden i det gamle Rock River settlement, 11 mil øst for Watertown, Wisconsin, den 12te september 1859. Hans far var pastor Nils Brandt, den velkjendte pioner- og missionsprest blandt de norske nybyggere i Wisconsin, Iowa og Minnesota. Pastor Nils Brandt var født i Vestre Slidre, Valdres, Norge, og kom til Amerika i 1851. Hans hustru, Realf Brandts mor, var Diderikke Ottosen, en av de bedst kjendte familier i den norske kirke baade i Norge og Amerika. Hendes far var provst Realf Ottosen i Sande, nær Drammen, Norge. Efter ham fik pastor Realf Brandt sit navn.

I juni dette aar blir det 50 aar siden pastor Brandt graduerte fra Luther College. Kun 18 aar gammel mottok han graden B. A. Derefter studerte han teologi ved Luther Seminar i Madison, Wis., og ordinertes til prest i 1883.

Hans første kald var fra Brandt, Syd Dakota. Byen fik sit navn efter ham. Her virket han i 17 aar. Her var han pionerprest. En tid hadde han 16 prækepladser, spredt ut over Syd Dakotas uendelige prærier. Mangen søvnløs nat tilbragte hans unge hustru i den lille prestegaard, mens sneføikene stod paa og han var ute paa viddene med sine "ponies."

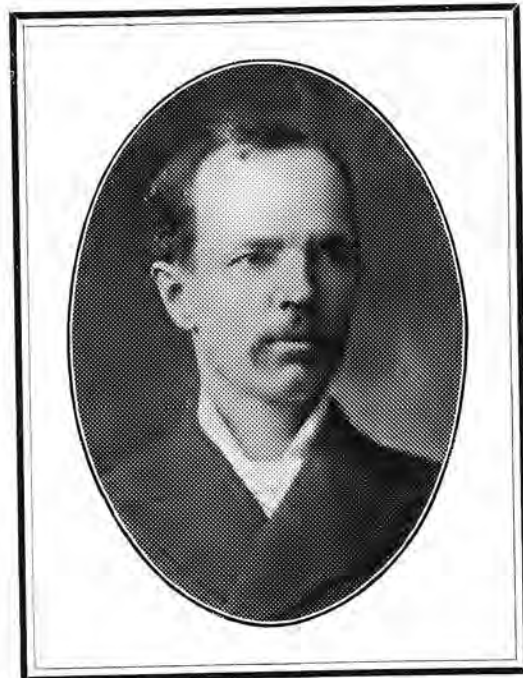
I de 17 aar han var prærieprest hadde han aldrig mindre end ti prækepladser. I den tid bygget han ogsaa fem kirker i strøket. For at kunne staa i rapport med alle disse menigheter og saaledes holde arbeidet gaende, utgav han et litet kirkeblad som han selv trykte paa en mimeograf. Det er vel et av de første forsøk som har været gjort i vort samfund paa at utgi et "parish paper," som man nu pleier at kalde det.

Det var maaske utgivelsen av dette lille menighetsblad som gav støtet til hans senere noksaa utstrakte journalistiske virksomhet. Hvordan det nu end kan være med det, saa er det dog en kjendsgjerning at pastor Brandt i en lang aarrække beskæftiget sig meget med avisarbeide. Som speciel korrespondent refererte han en mængde kirkemøter, snart paa norsk og snart paa engelsk. Hans referater har ofte staat at læse i "Skandinaven," "Decorah-Posten," "Minneapolis Tidende," "Minneapolis Journal," "St. Paul Pioneer Press," "Minneapolis Tribune," "Chicago Tribune," samt mange andre aviser. Pastor Brandt benyttet hurtigskrift (short-hand), og det syntes at gaa like godt enten det var paa norsk eller engelsk. Dette gjorde det ogsaa mulig for ham at utføre en mængde arbeide.

Pastor Brandt tok ogsaa ivrig del i offentlige affærer, især da i sine

yngre aar. Det var især avholdsspørsmålet som bragte ham til at ta aktiv del i politikken. Da Syd Dakotas konstitution skulde skrives, var han en leder blandt dem som virket for at den skulde indeholde en forbudsparagraf.

Det var maaske hans deltagelse i avholdsbevægelsen som først ledet oppmerksomheten hen paa ham i Syd Dakotas pionerdage. Nok er det, han blev i 1890 utnævnt som medlem av det første "State Board of Regents

Pastor R. O. Brandt

of Education of South Dakota." I denne stilling, som han indehadde indtil 1892, utvirket han at tre norske professorer blev ansat ved Syd Dakota statsumiversitet.

Pastor Brandt var ogsaa levende interessert i alt vedrørende det norske folks historie, især pionerhistorien. Saaledes var han medlem baade av "Wisconsin Historical Society" og "The Norwegian American Historical Society." Han holdt ofte foredrag over historiske emner fra pionertiden.

Aarene 1906—1907 var han hjælperedaktør for "Lutheran Herald," det engelske organ for den Norske Synode. Fra 1907—1917 var han sekretar for østlige distrikt av den Norske Synode.

Den dypeste interesse pastor Brandt hadde utenom selve prestegjer-ningen, var maaske musikken. Han var med at danne det første "band" ved Luther College, og var selv medlem av det i nogen aar. I Syd Dakota organiserte og dirigerte han ikke mindre end tre orkestre i sit kald. I Macfarland dannet han og ledet et orkester der en tid tallet 22 medlemmer. Han arrangerte ogsaa salmer, folkemelodier og anden musik for sine orkestre.

Mrs. Brandt har altid været sin mand en trofast og dygtig medhjælp. Før deres egteskap var hun Thalette M. Galby. Ved siden av Mrs. Brandt overlevs pastor Brandt av to døtre, Mrs. J. C. K. Preus, Albert Lea, Minn., og Mrs. C. G. Naeseth, Morrisonville, Wis., og en søn, Walther J. Brandt, Ph. D., assisterende professor i historie ved Iowa statsuniversitet. En ældre søn, Olaf Johan, døde i 1908 under sit studium ved Luther College. Likeledes av brødrene dr. O. E. Brandt ved Luther Seminar og John Brandt i Syd Dakota, samt søsteren Mrs. prof. Gisle Bothne i Minneapolis. En anden søster, Mrs. prof. L. S. Reque, døde for et par aar siden og ligger begravet i Decorah.

* * *

Den 28de mars blev pastor Brandts jordiske levninger stedt til hvile paa kirkegaarden i Macfarland, Wis. I 27 aar hadde han betjent denne menighet, og det var derfor ikke unaturlig at kirken ikke paa langt nær kunde rumme den talrike skare fra fjern og nær som hadde indfundet sig for at bringe sin prest og ven en sidste hyldest. En mængde telegrafiske kondolanshilsener indløp og flere mindekranser i form av gaver til kirkelige gjøremaal mottoges. Selve sørgegudstjenesten var høitidelig og trøsterik. I huset forrettet avdødes bror, dr. O. E. Brandt, og i kirken talte pastor O. J. H. Preus, formand for østre distrikt. Forskjellige hilsener fra kirkesamfundets organisationer og institutioner oplæstes og specielle hilsener fra Luther College oplæstes av prof. Sigurd S. Reque, en søstersøn av pastor Brandt.

—En ven av familien.

Ole O. Hill, pioner i Perry, Wis., død

Ole O. Hill, som hadde bodd i Perry Township i 79 aar og var den sidste gjenlevende av den første norske familie der bosatte sig i det township, døde 7de mai i sin datter Annie Hills hjem i Mt. Horeb, 84 aar gammel. Han var ikke alene den ældste person i townshipet ved sin død, men hadde levd der længere end nogen anden, ja længere end selve Perry Township. Han kom nemlig der 6 aar før Perry blev organisert, og da det endnu var en del av Primrose. Hans død bringer derfor til minde interessante dage i det norske settlement i vestlige Dane county.

Ole Hill var født i Nord Aurdal, Valdres, Norge, 19de september

1843. I 1848, da Ole var 5 aar, sluttet tre familier i Valdres sig sammen og kom til Amerika. Det var Ole O. Bakken (Hill), født 16de januar 1816, hustru Anna (Bergum) og sønnene Ole og Tideman; Ole O. Braaten (Barton), hustru Ingeborg (Rulang) og søn Ole, og Gulbrand Elseberg, hustru Ingeborg og to døtre, Ragnhild og Astri. Mrs. Bakken og Mrs. Elseberg var søstre. De seilte fra Bergen i en liten brig, som førte 75 passagerer, og ankom efter 9 ukers reise til New York den 3dje juli 1848. Feiringen av frihetsdagen var da allerede begyndt i New York.

De tre familier reiste videre over Hudsonfloden, Erie kanal og de store innsjøer til Milwaukee og ankom til Springdale i Dane county 7de august. Barton- og Elseberg-familiene bosatte sig i Blue Mounds og Bakken-familien i Perry, hvor den var den første norske familie. Familien eier fremdeles farmen. Da det norske ord Bakken svarer til det engelske "Hillside," tok familien senere navnet Hill.

Da Perry Township blev organisert i 1854, blev Ole Bakken dets første assessor. I nogen aar efter ankomsten saa disse familier praktisk talt ingen penger. De levde væsentlig av melk og poteter, vildt og frugt. Hvete for mel erholdt de ved at arbeide for de tidligere amerikanske setlere. Hester var ogsaa sjeldne, og der var ingen ordentlige landeveier.

Mr. Bakken var med at organisere Perry lutherske menighet og kirke i 1854. Han bodde praktisk talt hele sit liv paa sin farm i Perry.

Av de voksne medlemmer av disse familier var Mrs. Elseberg den sidste som vandret bort. Hun døde i Blue Mounds i 1903. Hendes datter Ragnhild, nu Mrs. Teman Knutson i Blue Mounds, er den eneste gjenlevende av barnene i følget. Hun er mor til Mrs. A. Wilson, Williamson St., Madison, og Mrs. Otto Barton, Middleton. Av de andre barn i følget var Mr. Hill sidste gjenlevende. En anden var min far, Ole Barton, som døde i 1921, 81 aar gammel.

Ole Hill blev gift 18de mars 1869 med Astri Jelle, datter av en norsk pionér i Blue Mounds. Hun overlever ham tillikemed 6 barn, Annie, Mt. Horeb, Mrs. S. A. Haadem, Daleyville, Mrs. Edward Goli, Mt. Horeb, Mrs. John Gronseth, Mt. Horeb; Otto Barneveld og Elmer paa home- steadet i Perry. To søstre født her i landet, Mrs. Marit Slaaten, Independence, Wis., og Mrs. T. Helgesen, Elewa, Wis., overlever ham ogsaa.

Mr. Hill blev begravet paa Perry lutherske gravlund 10de mai. Pastor J. H. Myrwang forrettet. Han var en venlig, hyggelig mand, og den store deltagelse ved begravelsen vidnet om den store agtelse han nøt blandt naboene.

—A. O. BARTON.

Levor C. Goplerud

LEVOR C. GOPLERUD, som var medlem av Valdres Samband siden 1905 og representerte Sør Aurdal i innsamlingskomiteen for den saakaldte Valdresgave, avgik ved døden i sit hjem i Silverton, Oregon, 29de april 1927. Han nedstammet direkte fra "Kulbrænderen," ældste søn av ældste søn uavbrutt, i 7de led. Det er: "Kulbrænderen" var hans (L. G.) tip-tip-oldefar.

John Levorson Høgghaug (Kulbrænderen) og hustru Ingeborg Andersdatter, født Finsand, fra Soknedalen, kjøpte og flyttet til Goplerud, Hedalen, Valdres, i aaret 1760. De hadde 6 barn: Levor, som blev i Goplerud; Anders, som kom til Aspeholt; Ole, som kom til Søndre Lindelien; Torkel, som kom til Landsen; Ragnhild, som blev gift til Lunde i Bagn; og Marit, den yngste, som blev gift med Christen Haraldson Stugaarden. Disse blev altsaa kulbrænderslegts 6 hovedgrener, nemlig: Goplerudsgrenen, Aspeholtgrenen, Lindeligrenen, Landsengrenen, Lundegrenen og Stugaardsgrenen. Fra Goplerud utvandret i 1867 Christopher Christopherson og hustru Kjersti Haraldsdatter (født Omsrud). Hun (født i 1837) og hendes sønner er de som nu har navnet Goplerud, ved Osage, Iowa. Likesaa utvandret samme aar Peder Levorson Goplerud, født i 1835, gift i 1865 med Ingrid Andersdatter Skredderhuset. De bodde i Iowa county, Wis., indtil 1879, da de bosatte sig nær Portland, N. Dak. Flyttet derfra til Silverton, Oregon, i 1897. Han døde i 1911 og hun døde for snart to aar siden. Deres søn John, som er født i Iowa county, Wis., 1877, og bor to mil fra Silverton, har navnet Goplerud. Olaus Christophersdatter Goplerud, som var født i 1811 og i 1838 blev gift med Nuub Amundson Rustebakke, utvandret fra Hesjebakken, Begnadalen, i 1861.

Levor C. Goplerud var født i Skredderhuset, Hedalen, Valdres, 4de juni 1860. Hans forældre var Christopher Levorson Goplerud, født i 1832 og gift i 1859 med Kari Andersdatter Skredderhuset, Hedalen. Da Levor var et aar gammel solgte de ut den tredjedel de eide i Goplerud og kjøpte Hesjebakken, Begnadalen, for 1800 speciedaler. Efter 7 aar solgte de Hesjebakken for 1100 daler og utvandret til Amerika i 1868 og bosatte sig i Iowa county, Wis. Her døde Levors far allerede samme aar. Enken og barnene begyndte sit hjem paa 40 acres land. Paa dette land var en bæk (creek) som i flomtiden tok med sig gjerdar og høsaater og i andre maater gjorde ubehageligheter. De fik derfor en anden plads paa 80 acres, men da den sidste ikke var noget bedre end den første plads, flyttet de 1879 til Nord Dakota, til det nuværende Steele county i nærheten av byen Portland. Her benyttet moderen sin homesteadret og bosatte sig paa 160 acres land. Tæt ved tok Levor en anden "claim" under den tids utvidede homesteadlov. Efter 1890 leiet han ut farmen.

Levor hadde ikke naadd myndighetsalderen førend folk deroppe vilde ha ham til ligningsmand. Det blev saaledes ingen farmer av ham. Vi har ikke kjendskap til alle de mindre offentlige tillidshverv han holdt indenfor sit county, saasom: ligningsmand, supervisor, clerk o. s. v., indtil han i 1890 blev valgt til county auditor og tjente Steele county som saadan indtil 1897, da han frabad sig gjenvalg og negtet at tjene. Derefter blev han sendt til Nord Dakotas legislatur og tjente en termin i representant-

L. C. Goplerud

huset. Kjendte mænd har sagt at denne mand kunde drevet det langt i politikken, men embede, ære og offentlige stillinger tragtet han ikke efter. Han var den jevne, saklige mand til hvem saa mange saa op til som sin retslige veileder. I Januar 1899 reiste han hjem til Norge og kom tilbake i mai 1900. Han besøkte mange steder i Norge og gransket gamle ministerialbøker og andre papirer og gamle dokumenter, for at faa bedre opplysning om sin vidt forgrenede slekt. Den 25de mai 1901 blev han i Minneapolis, Minn., gift med Maria Haere (Hære) fra Skots-elven, Eker, Norge. Hendes mor var en datter av Asle Storruste fra Hedalen. I hende fandt han en særdeles dygtig hustru. De bosatte sig nu i Portland, N. Dak., og han begyndte at handle med akerbruksredskaper.

Goose River Implement Co. var navnet, og Levor Goplerud var forretningens vice-præsident. En filial av samme forretning drev han ogsaa i Clifford, N. Dak. Som forretningsmand var han interessert i land her og der, og andre forretningsforetagender, og var holdt for at være en meget velstaaende mand. Men de slappe tider som fulgte efter krigen og hans medlidenhet likeoverfor mange som skyldte ham penger gjorde sit til at ogsaa han tapte store summer. Rundt 1918 blev han rammet av et let slagtilfælde foraarsaket ved høit blodtryk og aareforkalkning. Han søkte flere læger, men alt de kunde gjøre for ham var at tilraade ham at søke et mildere klima og være forsiktig. Da han ved Silverton, Oregon, hadde en del slegtninger og eide en farm paa 85 acres, 4 mil fra byen, flyttet han til Silverton, hvor han kjøpte et hjem i byen og hvor han har bodd siden november 1919. Paaskedag var han i kirken. Mandags kveld overvar han et menighetsmøte, og næste dag, tirsdag den 19de april, blev han rammet av et slagtilfælde. Han blev fullstændig lam paa venstre side, og døden kom 10 dage senere, fredag den 29de april. Mandag den 2den mai var der begravelse. Da blev denne store borger og norskdomsven under en blomsterbeklædd kiste baaret ut til sit sidste hvilested. Den store Trefoldighets kirke var fylt til sidste plads.

Foruten sin gamle mor, der er født i 1837, efterlater han sig tre søskende:

Siri, født i Norge 9de april 1863, gift i 1882 med Gilbert G. Evens, Mayville, N. Dak. (søn av Even Grytelien fra Nord Aurdal). De flyttet til Silverton, Oregon, i 1893. Han er død.

Karine, født i Norge 27de oktober 1866, gift i 1890 med Andrew G. Evens (bror av G. G. Evens) i Mayville, N. Dak. De bor paa farm.

Anne Christine, født i Iowa county, Wis., (efter farens død) den 26de november 1868 og blev i 1888 gift med Knut Olson Kornbraaten fra Hedalen. De farmer ved Portland, N. Dak.

I sit egteskap blev Levor Goplerud og hustru velsignet med 4 barn:

Chester, født 6te mai 1902, og døde den 7de april 1922. En begavet og opvakt ungdom som alle likte. Det var et tungt slag for forældrene at miste denne deres eneste søn. "Det var den største begravelse jeg har set her i Silverton," sa en person som har bodd her i flere aar.

Lulu, utdannet til lærerinde og har virket som saadan de to sidste aar.

Ingeborg, studerer for tiden ved Pacific Lutheran College, Parkland, Wash.

Cora, der gaar paa høiskolen.

I politik var Goplerud republikaner og tro mot partiet. Mange kommer nok ihu de ganger de stod og ventet paa sin post inde paa postkontoret i Portland, N. Dak., og var uenig med Levor Goplerud i politik, men rygtet vil vite at de blev ham svar skyldig. Men han var jovial, folkelig og kjendte ingen standsforskjel. "Det er en raring," sa han om en av vore geistlige, da denne geistlige, som nu synes at leve paa sin "dignity," ikke vilde komme ihu at de lekte sammen og kastet snebold paa hverandre

derne i Wisconsin. Saa kjender vi saa vel til at det er menneskelig for slegtninger at kløre og bite hverandre litt, saaledes indbyrdes, men saasomt som en utenforstaaende kommer i skade for at nævne det mindste av de svakeste karaktertræk, da er man forenet og alle samler sig om synderen. Goplerud viste sig større ogsaa her. Under en samtale i forbindelse med en av sine slegtninger sa han: "Og du vet at han ——— tænker svært godt om sig selv." I sin egen slegtshistorie og i mange utenforstaaende folks slegtshistorie var han et helt vidunder. Det var som en aapen bok eller som at øse fra en kilde som aldrig blir tør. Som samler av kulbrænder-slegtens historie hadde han nu ca. 6.000 navn. For kort tid siden hadde han brev fra en ældre mand som hører til denne slegt og nu bor i England. Goplerud var enestaaende paa mange omraader. En næsten ufattelig ihukommelse, et lydhørt øre, et skarpt syn, klare tanker og let for at uttrykke sig i samtale og i korrespondanser. Paa et almindelig brevkort kunde han gi oplysninger av mer indhold end mange kan gi i lange brev. Engelsk kunde han skrive bedre end mangel som nu gaar ut fra skolen som en nybakt jurist. Medlem av Valdres Samband som han var, gav han \$100.00 til Valdresgaven, en værdig gave til Hedalens vel, og gav med rund haand til alle nyttige gjøremaal. Han hørte likesom med til de fleste bygdelag, da hans bredsporede norskdomsinteresser omfattet dem alle. Alle de mer betydelige blade og tidsskrifter som er født og har forsøkt at leve her iblandt det norsklesende folk har han i sin tid holdt, og han betalte for hvad han tok imot. Av vore norsk-amerikanske forfattere syntes han vistnok bedst om Simon Johnson og Waldemar Ager. Da Historielaget blev stiftet gik han straks ind som medlem. Og da man herute paa kysten desværre er kommet saa langt i utviklingen at gamle norske kvinder og mænd taler sit engelsk som et uforstaaelig landsmaal med valgfrie former, er det av interesse at nævne at Levor Goplerud holdt 4 av de ledende norsk-amerikanske blade da han vandret bort. Og for en to-tre aar siden, da man forsøkte at faa liv igjen i en avdød Sønner af Norge loge i Silverton, var han ogsaa med der. Siden han kom til Silverton har han overværet Valdresstevnet i 1923, hundrearsfesten og Valdresstevnet i 1925, Hedalsstevnet i Hatton, N. Dak. 27de juni, og Valdresstevnet i Starbuck, Minn., 29de og 30te juni 1926.

Likesom menigheten han var medlem av mistet en av sine bedste medlemmer, saa har ogsaa Valdres Samband mistet en av sine bedste medlemmer i Levor Goplerud. Tapet vil føles av mange her og i Norge, men de mangfoldige som møtte ham og som endnu lever, vil alle lyse signing over hans minde.

A. K. BRENDEN.

Assurance Aktuar Lewis A. Anderson

I MARSHEFTET meldtes om en fremskutt valdres's død. Den 19de januar 1927 døde nemlig Lewis A. Anderson i Madison, Wisconsin, efter en operation for blindtarmbetændelse. Han var en fremragende mand i sit fag, var av valdres æt men født her.

Lewis Albert Anderson var født i town of York, Green county, Wisconsin, den 4de februar 1869 av forældrene Kristen Anderson (Skindingsrud) og Marit født Lien. Han ut-

eksaminertes fra Wisconsin statsuniversitet i 1899; var 7 aar knyttet til Wisconsin skattekommission. I 1907 var han sekretær for en kommission som foretok en indgaaende undersøkelse av livsforsikringsselskapene. I 10 aar var han aktuar i Wisconsin assuredepartement og i 5 aar overaktuar for Central Life Insurance Company of Des Moines, Ia. Han var en anerkjendt aktuar og en autoritet paa sit felt; forfatter av flere bøker og artikler angaaende livsforsikring. I 1908 var han delegat til aktuarenes verdenskonferanse i Amsterdam, Holland.

Ifjor skilte han sig fra Central Life of Des Moines og flyttet tilbake til Madison, Wis., hvor han etablerte sig som konsulterende aktuar

og var formand i en gruppe for at danne et nyt livsforsikringsselskap, "Farmers' Mutual Life Insurance Company." Han var levende interessert i ordenen Sønner af Norge, og tok ledende del i dannelsen av livsassurance inden ordenen og var dens faglige veileder i alt som angik assurance.

Han var interessert i alt som var norsk. Han og hustru besøkte Norge to ganger. Nabolaget hvor han vokste op var kav norsk. I skoledistriktet i Town of Adams hvor han frekventerte commonskolen (Valdersdalen, som det ofte kaldtes) var de norske barn paa den tid saa overveiende i flertal at norsk var det sprog som taltes utenom undervisningstimene, og de faa barn av andre nationaliteter kom derved til at lære at tale norsk. Den 10de september 1910 var han festtaleren paa valdresstevnet og talte den dialekt som bruktes i Sør-Aurdal. (Se Helsing nr. 30.) Han var et aktivt medlem av den norske literære forening "Ygradsil," som blev stiftet i Madison, Wis., for 30 aar siden. Var opført paa dens program for

Aktuar L. A. Anderson

1927. Han var en prægtig type paa en norsk amerikaner, demokratisk, høflig, vennsæl og hjælpsom. Han vil savnes i den store vennekreds han bevæget sig i.

Hans hustru og to barn, Margrethe 13 aar og Albert 11 aar, samt far, 4 brødre og 2 søstre overlever ham.

Louis Andersons bedstefar, Anders Andersen Skindingsrud, var født paa gaarden Hain (Heiene) i Aaslibygden, Hedalen i 1814, av forældrene Anders Hain og Thora Iversdatter Sukke. Han var gift med Gjertrud Paulsdatter Skindingsrud født i 1819 paa Skindingsrud av forældrene Paul Østensen Landsenhagen og Olaug Kristensdatter Skindingsrud. De bodde paa nordre Skindingsrud indtil de i likhet med saa mange av de bønder som sat bedst i det i Hedalen i femtiaarene — de solgte og reiste til Amerika i 1857 og bosatte sig i Town of Adams, Green county, Wis. De hadde 6 barn, 5 gutter og en pike. En av guttene, Ole, var i borgerkrigen. Alle var farmere. To i Iowa og tre i Green og Dane counties, Wis. Piken Thora blev den meget avholdte Mrs. John Ula. Lewis' far Kristen er den eneste gjenlevende av familien som kom her i 1857. Han bor paa sin gamle farm hos sin søn Gabriel. Han var gift med Marit Lien, datter til Levor Anderson Lien og Anna Knutsdatter Dolven i Remli, Bagn. De kom til Amerika i 1849 og bosatte sig i Town of Springdale, Dane county, Wis. Hun døde for flere aar siden. To av hendes brødre lever vistnok, Knut i Black River Falls og Ole i Willmar. To av Andersons brødre er farmere, to elektrikere og hans to søstre er gift med farmere.

Enken er graduent fra Wisconsin statsuniversitet og har ogsaa studert i Tyskland. Hun var lærerinde en tid. Hun er født her, men forældrene, Thomas Urdahl og Metta Hauge, utvandret fra Tysver i Sogn.

Oplysningene om L. A. Andersons slegt i ovenstaaende er hentet fra Iver A. Hains optegnelser.

—O. A. H.

Gulbran G. Landmark

GULBRAN G. LANDMARK var født den 3dje september 1856 paa Landmark i Nord Aurdal, Valdres, av forældrene Gulbran og Ingri Landmark. Der vokste han op og blev konfirmert av pastor Bjørn.

Sine første aar efter konfirmationen tilbragte han i urmaker- og guldsmedlære, som blev til stor nytte gjennom hele livet. Likesaa gjennomgik han landets militærøvelser.

I 25-aarsalderen utvandret han til Amerika og kom direkte til Township of Hoff, Pope county, Minnesota.

Den 2den juni 1883 indgik han i egteskap med Jørund Aslakson. Kort efter deres egteskap kjøpte de den farm paa hvilken de i alle disse

aar har bodd, og hvor deres egteskap blev velsignet med 7 barn, nemlig: Albert Landmark i Langhei township; Gerhard Landmark i Starbuck; Mrs. C. M. Pederson i Starbuck; Mrs. Emil Dokken i town of Barsness; samt Annie, Josephine og Oscar, som er hjemme paa farmen. Alle sammen med avdødes hustru begræder dybt tapet av en kjær egtefælle og far.

Avdøde hadde følgende brødre og søstre: Nels Landmark, Hancock, Minn.; Martin Landmark, Starbuck, Minn.; Taamaas Landmark, Vining, Minn.; Ole Landmark, Nord Aurdal, Norge; Ingvald Landmark, Sisse-

Gulbran Landmark og familie

ton, S. Dak. Endnu en bror, Ole Landmark, Clontarf, Minn., som døde for nogen aar siden.

Hans søstre er Mrs. Sam Olson, Town of Hoff; Mrs. Nels Lien, Town of Langhei; ogsaa en halvbror, Andrew Samson, Clitherall, Minn., og en halvsøster, Mrs. Andrew Anderson, Cyrus, Minn.

Han døde av et hjerteonde den 5te december 1926 og blev stedt til hvile under stor deltagelse paa Vestre Zions menighets gravplads den 10de december. Menighetens prest, pastor K. R. Palmer, talte trøstens ord baade i sørgehuset og i kirken. Avdøde hadde altid siden sin ankomst til dette land været et trofast medlem av Vestre Zions menighet, hvis kirketjener han ogsaa var i en lang række av aar.

Helt fra sin tidligste barndom var han ogsaa en stor elsker av musik. Mange er de venner som vil mindes hans lyriske spil paa hans hardanger-violin, o. s. v.

—P.

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at
425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price including dues to Valdres
Samband \$1.00 per year in advance.

Applications for advertising rates etc. should
be sent to the president, J. E. Haugen, 97
Orlin Ave. S. E., Minneapolis, Minn.

Change of address and all matters pertain-
ing to the mailing of *Samband* should be
sent to the secretary, O. A. Hain, 1227
Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.

All cash remittances for subscriptions, ad-
vertising etc. should be sent to the treasurer,
Olaf Rudi, 1506 Washburn Ave. N., Minne-
apolis, Minn.

Manuscripts and all matters pertaining to
the editorial department should be sent to
the editor, A. M. Sundheim, 425-429 S. 4th
St., Minneapolis, Minn.

VALDRES SAMBAND

Embedsmænd og styre 1926—1927

J. E. HAUGEN, *formand*, 97 Orlin Ave. S. E., Minneapolis.
ANDREW DALE, *viceformand*, 1204 E. Lake St., Minneapolis.
O. H. HAIN, *sekretær*, 1227 Washington Ave. S., Minneapolis.
OLAF RUDI, *kasserer*, 1506 Washburn Ave. N., Minneapolis.
A. A. HALL, Mound, Minn.
M. A. WEBLEN, 600 Temple Court, Minneapolis.
OLE ROOD, 4016 18th Ave. S., Minneapolis.
HERMAN KARLSGODT, 4339 Girard Ave. N., Minneapolis.
O. H. OPHEIM, 2441 32nd Ave. S., Minneapolis.
J. O. QUALE, 1743 Lafond, St. Paul, Minn.
HARRY LUNDA, 3839 Sheridan Ave. S., Minneapolis.
JOHN BØEN, Minneapolis, Minn.

Ærespræsidenter

A. A. WEBLEN, 3784 Chamouné Ave., East San Diego, Cal.
A. M. SUNDHEIM, 425-427 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

VALDRES SAMBANDS

28de aarsstevne

17de og 18de juni 1927

Som før oplyst mottok Sambands styre indbydelsen fra Fergus Falls Commercial Club og andre venner der om at komme dit iaar. Stevnet blir holdt i høiskolens auditorium. Der gjøres gode forberedelser til at ta imot mange valdreser, og folket i Fergus Falls, Minn., er drevne i at

PROFESSOR TORGER A. HØVERSTAD.
"Vangspræriens største son," som skal holde festtalen ved valdresstevnet i Fergus Falls førstkommande 18de og 19de juni.

ordne med stevner. Festkomiteen vil sørge for at nogen er ved jernbanestationene naar togene kommer for at veilede de fremmede. Der vil bli sørget for værelser i private hjem til leie for rimelige priser.

Man samles i høiskolens auditorium saa snart man kommer ind fredag for indkvartering og registrering. Aapent fra klokken 9 formiddag. Klokken halvt begynder første dags program med musik. Tale av J. E. Haugen, Sambands formand, og sang. Velkomsttale av Fergus Falls borgermester og andre taler.

Derpaa forretningsmøte med valg av embedsmænd for næste aar.

Gjestebøtet holdes i First English Lutheran Church. Man bænkes tilbords klokken halvsv. Der vil bli rjomagraut, spekekjøtt, lefse, flatbrød, kjøttboller og meget andet. Et orkester vil spille ved banketen, sang, korte taler og underholdning. Der vil bli en god festleder.

Lørdag klokken 9 formiddag samles man igjen i høiskolens auditorium for det egentlige festprogram. Musik av Aurdal Cowboy Band. Sang av Underwood Mandskvartet. Solosanger av Miss Sadie Rovang og festtalen for dagen.

Lørdag aften fremvisning av vakre lysbilleder ("Moving pictures") fra Norge. Vi har lov paa vakre billeder.

Den 25de juni er det 28 aar siden Valdres Sambands første stevne blev holdt ved Minnehaha Falls (1899). Det var først tanken at dette stevne skulde bare være for valdreser som bodde i Tvillingbyene; men en "Otter Tail Valdres" skrev allerede den 23de februar og foreslog at alle valdreser burde samles "hvor de saa end maatte bygge og bo." Naar nu Valdres Samband kommer til Otter Tail county for

første gang, skulde det være interessant at træffe den "Otter Tail valdres because he started something."

Hin søndag ettermiddag i Minnehaha Park holdt pastor Helge Høverstad festtalen. Han stod op paa en "cracker box" og visste inkji ko væg han skul snu seg! Det var folk rundt omkring ham. Nu holder prof. Torger Høverstad festtalen.

La os da samles i Fergus Falls til stevne saa mange som kan ta et par dages ferie. Det er en vakker by med vakre omgivelser deroppe i "Park Region." Der gaar ry av os at vi er mange valdreser, og vi har faat forespørsel om "ko mykje rjomagraut dei ska koke te us." Men kem vait dæ? Det vilde være leit om vi blev faa. Der er gode jernbaneforbindelser dit fra nord og syd, øst og vest. Let at komme ind til Fergus Falls og let at komme ut. Gjennemgangstog alle dage.

Paa Valdres Sambands vegne,

J. E. HAUGEN, *formand*,
O. A. HAIN, *sekretær*.

ET BESØK HOS PROFESSOR

A. A. VEBLEN

Jeg var paa hjemreise fra en tur til Central Amerika da jeg for kort tid siden ringte paa døren hos professor A. A. Veblen i East San Diego, California.

Det var syv aar siden jeg hadde set ham, og jeg hadde spekulert paa hvilke forandringer disse aar hadde medført for hans vedkommende. Naar en mand er rullet op til den høie alder av 78½ aar, saa ventes det at aarene vil ha efterlatt en del synlige spor. Men det var den samme høie, ranke mand med det vennesele, næsten ungdommelig smilende ansigt som aapnet døren. Tilsynelatende hadde aarene faret meget lempelig med ham. Og det

Professor A. A. Veblen i Balboa Park, San Diego, Cal., 24de april 1927.

bedste av alt, hans aandskraft syntes usvækket og hans utsyn over livets opgaver og problemer var ikke blit indsnevret. Han hadde fremdeles den vide horisont, som man kun finder hos mænd med gode kundskaper og en vel trønet aand.

At han føler aarenes vegt og svindende kræfter er uundgaelig. Men ingen sorger og bekymringer som ogsaa han har maattet gjennomgaa hadde forandret hans folkelige livssyn. Det var det samme som den gang Valdres Samband organisertes og gjennom de mange aar han var organisationens første præsident og ledende kraft.

Professor Veblen har et hyggelig hjem, en av disse komfortable, moderne California hungalows, ganske ny og vakkert beliggende. Hans datter Agnes styrer huset og gjør hjemmet hyggelig. Men da hun ved siden ogsaa har plass paa et kontor i byen, er han den største del av tiden henvist til at være helt alene med sine bøker og sine studier. Han er imidlertid ikke av de

mænd som kjeder sig, ti livet er fremdeles fuldt av interesser for ham. Allikevel er det vel nærmest paa dette omraade at hans største savn ligger. For det første savner han sin hustru meget. Dernæst savner han ogsaa sine personlige venner i Minneapolis og i de mange byer og bygder omkring i Nordvesten. Forunderlig nok er der ytterst faa av disse som skriver til ham, og det medfører at han føler sig helt utenom al direkte forbindelse med alt som rører sig blandt dem og med det arbeide hvortil han særlig gjennom Valdres Samband har ydet saa meget av sin bedste kraft og interesse.

For mit personlige vedkommende blev dette besøk hos professor Veblen nogen rene festdage. Han gjorde alt mulig for at det skulde bli behagelig og interessant. Og hans søn Harald, som nylig med sin familie er flyttet til San Diego og nu bygger et vakkert hjem, kappedes med sin far om at vise mig opmerksomhet. Med sin bil kjørte han os rundt hele San Diego, til det brogede Tia

Juana i Mexico og gjennem byer og bygder langt ind i fjeldene mot nordøst. Jeg fik saaledes et godt ut-syn over dette vidunderlige syd-vestre hjørne av vort land. Dertil satte jeg stor pris paa de private samtaler med professor Veblen. Hans greie, praktiske syn paa vort nationale liv og arbeide var like saa inspirerende nu som i de dage vi

stod nærmere sammen i dette arbeide. Han lovet at forsøke at skrive noget for *Samband*, og hans Erindringer, som allerede kommer i dette nummer, er en nøktern og korrekt oversigt over Valdres Sambands organisation og første barn-domsaar, som valdreser rundt omkring vil læse med taknemmelig interesse. —A. M. SUNDHEIM.

HEYMANN BLOCH & CO'S Sundhedssalt [*Health-salt*]

4 ounce flasker 25c—8 oz. flasker 50c Portofrit

WHALE AMBER *Leather Dressing*

Gjør sko, hansker, sæler og alt andet lær vandtæt og mykt. Er tillike god for hestehøver, idet den trækker sig ind, mykner dem og forhindrer at de tørker og sprækker. Ogsaa god for alle slags saar for mennesker og dyr.
2½ ounce kander 15c—1 punds kander 50c—Portofrit

Alfred Andresen Drug & Chemical Co.
A. A. HALL, *Manager* Mound, Minn.

Tops Re-covered

Upholstering

A. E. DALE HIGH GRADE AUTO PAINTING

1204 EAST LAKE STREET

MINNEAPOLIS, MINN.

Body Repairing

Seat Covers

VALDRESER I AMERIKA

AARBOK 1922

Utgit av Valdres Samband ved A. M. Sundheim

Med bidrag av A. M. Sundheim, S. Holland, Simon Johnson, Hjalmar R. Holand, A. A. Veblen, O. K. Ødegaard, Juul Dieserud, J. J. Skördalsvold, N. J. Lockrem, J. C. M. Hansen og Hallvard Bergh.

Her er en bok som vil bli læst med stor interesse baade av valdreser og andre norske folk. Den har historisk saavel som literær værdi. Utstyret og billedstoffet er førsteklasses.

222 sider. Smakfuldt indbundet \$1.50.

MINDER FRA VALDRES

Av O. L. Kirkeberg

Disse optegnelser er, som forfatteren selv sier i forordet, ikke digt, men virkelighet. De personer han har skildret — alle sammen fra Ole Dønhaug til Ingri Meiningen — er fremstillet just som de gik og stod. Hvad der anføres at de har sagt, har de ogsaa sagt; det er ikke en tøddel overdrevet.

160 sider. Illustrert. Indbundet 75 cents. I omslag 50 cents

VALDRES

900-AARSSKRIFT 1923

Indhold: Valdres — Valdres i hedensk tid — Kirkene i Valdres: 1. Middelalderen, 2. Den etterreformatoriske tid — Folkekarakteren i Valdres — Næringslivet i Valdres — Kommunikasjoner i Valdres — Daa Valdres vart kristna — St. Olavs kyrkja i Valdres — St. Olav Seigner — Litt om Hans Nielsen Hanges virksomhet — Litt om de ville planter i Valdres — "Skulen sitt maal" i Valdres — Valdresmaalet — For norskdom — Valdres og musiken — Sogelaget — Litt um gamal klæbunad i Valdres — Valdresbunaden — Juvkamskri-net — Folkedigting — Fremskutte valdreser i Amerika — Vore pionerer — "Valdres Samband" — Valdreser.

Med en mængde interessante billeder og portrætter.
485 sider. Trykt paa fint papir. I pragtbind \$3.00.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425-429 South Fourth Street,

MINNEAPOLIS,

MINNESOTA

MIDLAND
NATIONAL BANK
and TRUST COMPANY
MINNEAPOLIS

RESOURCES \$22,000,000.00

SANITARY BEDDING CO.

Manufacturers of

HIGH GRADE MATTRESSES, BOX SPRINGS
AND FEATHER PILLOWS

Phone Dale 7371

Fisk and Rondo Streets

ST. PAUL, MINN.

BILT WELL
MILL WORK
REGISTERED

"The Interior Woodwork For Your Home"
PHONE DINS. 7810 FOR OUR ESTIMATOR

CARR-CULLEN CO.
10th Ave. and Marshall St. N. E. Minneapolis

ST. PAUL HOSPITAL

Owned by The Norwegian Hospital Society
(Lutheran)

DR. FREDERICK J. MITCHELL, *Chief of Staff.* J. E. HAUGEN, *Mgr.*

OFFICERS AND DIRECTORS

H. G. STUB, <i>President</i>	C. H. BIORN	O. H. OLSON
O. H. NEGAARD, <i>Secretary</i>	O. E. BRANDT	Mrs. J. E. HAUGEN, <i>Matron</i>
E. H. HOBE, <i>Treasurer</i>	L. O. JOHNSON	LEILA HALVERSON, <i>Supt. of Nurses</i>
	SIGVARD T. REQUE	

Corner East University Avenue and Robert Street
ST. PAUL, MINNESOTA

E. C. SONNESYN

"THE FRANKLIN"

DRY GOODS AND
MEN'S FURNISHINGS

1337-39 *East Franklin Ave., Minneapolis, Minn.*

Investment Securities

Affording you safety,
a conservative yield
and ready market-
ability

LANE, PIPER & JAFFRAY, INC.
MINNEAPOLIS

SAINT PAUL ROCHESTER MANKATO FARGO

DEN NORSKE AMERIKA LINJE

Tredje klasses billetpris fra New York til Skandinavien \$105.50.

Fra Skandinavien til New York \$117.00.

Tur og retur **\$178.00** hvorved spares \$44.50
Kabin-klasse, minimum \$152.50.

Fri reise med Bergensbanen

Direkte til og fra NORGE

Fra New York
Stavangerfjord28de juni
Bergensfjord7de juli
Bergensfjord9de aug.
Stavangerfjord27de aug.
Bergensfjord13de sept.
Stavangerfjord1ste okt.
Bergensfjord25de okt.
Stavangerfjord15de nov.
Bergensfjord6te dec.

Hurtiggaaende, populære skibe.
Udmerkede bekvemmeligheter.
Skandinavisk kost og betjening.

Linjen er interessert i de forskjellige lag-grupper.

For videre underretning henverder man sig til vore agenter, eller til

Norwegian American Line Agency,
Inc.
319 2nd Ave. S., Minneapolis